

Al·legacions del Grup de Defensa del Ter a l'aprovació inicial del Projecte de restauració fluvial dels rius Mèder i Gurri

EXPOSA

Que la Junta de Govern Local de l'Ajuntament de Vic, en la sessió realitzada el dia 5 d'agost de 2024, va aprovar inicialment el projecte de restauració fluvial dels rius Mèder i Gurri, formulat en data 23 de juliol de 2024, i signat per l'ambientòloga i paisatgista, Sra. Elisabet Mota Freixas, i l'enginyera de camins, canals i ports, Sra. Clara Unzeta Lloret.

Que el projecte aprovat inicialment s'exposa al públic durant el termini de TRENTA DIES hàbils, mitjançant la publicació dels corresponents edictes en el Butlletí Oficial de la Província i en el Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya, així com en els taulers d'anuncis de l'Ajuntament de Vic (físic i telemàtic), per tal que hom pugui formular-hi les al·legacions que consideri oportunes.

Que el Grup de Defensa del Ter (GDT) és una de les entitats que formen part de la Taula d'Experts en Verd Urbà i Biodiversitat de Vic i del Grup Motor del projecte Riberes de Vic, en el qual ha participat activament en totes les sessions realitzades. En algunes ocasions, per part de l'Ajuntament de Vic s'ha indicat que el Grup Motor és un espai dedicat específicament a debatre sobre els usos socials del riu, certament al marge de la part més tècnica del projecte, respecte la qual el Grup de Defensa del Ter també vol fer aportacions perquè puguin ser considerades. És per aquesta raó que des de l'entitat es va considerar pertinent participar en el procés d'informació pública del Pla Director Estratègic de restauració fluvial dels rius Mèder i Gurri al nucli urbà de Vic, el qual a la data d'aprovació inicial del projecte de restauració fluvial encara es trobava en exposició pública. En aquest sentit, manifestem que des del punt de vista de la participació el procés no està sent l'òptim, ja que és evident que el projecte no s'ha redactat a partir de les determinacions d'un Pla Director Estratègic aprovat definitivament després d'haver estudiat i si s'escau, estimat, les al·legacions presentades en el període d'informació pública. És per aquest fet que les al·legacions del Grup de Defensa del Ter al projecte de restauració fluvial aprovat inicialment, en alguns casos, són comunes o estan relacionades amb les presentades al tràmit d'informació pública del PDE, encara pendents de resoldre.

Com es va manifestar a l'escrit d'al·legacions al PDE, el Grup de Defensa del Ter vol remarcar que, amb caràcter general, dona ple suport a les actuacions de restauració

fluvial dels rius Mèder i Gurri al nucli urbà de Vic, i que les aportacions que es realitzen cerquen millorar el projecte per tal d'assolir un millor resultat en els objectius marcats.

Que dins del termini esmentat, el Grup de Defensa del Ter presentem les següents:

AL·LEGACIONS:

1. Priorització de les actuacions de restauració fluvial

El Pla Director Estratègic de restauració fluvial dels rius Mèder i Gurri al nucli urbà de Vic proposava un conjunt d'actuacions, en les quals el projecte de restauració fluvial ha aprofundit i de les quals s'ha prioritzat i seleccionat les que finalment queden incloses al projecte aprovat inicialment, fortament condicionades pel pressupost determinat per l'estudi d'alternatives (annex 3) del projecte.

La metodologia seguida per l'estudi d'alternatives ha estat la definició d'una alterativa 0 consistent en no actuar; una alternativa 1 aparentment seguint les propostes del PDE i sol·licitades a la subvenció; i una alternativa 2 selectiva amb les actuacions del PDE partint de la premissa que l'alternativa 1 no seria factible. Lògicament l'alternativa 0 no s'ha pres en consideració, però tampoc ha estat el cas de l'alternativa 1, respecte la qual únicament s'han realitzat algunes valoracions qualitatives exposades al punt 6 de l'estudi d'alternatives, sense haver fet una valoració quantitativa amb els paràmetres tècnics-econòmics-socials amb què s'argumenta haver escollit l'alternativa 2 que permeti comparar-les. Resulta poc comprensible que en el PDE s'estimés un pressupost de 1.396.703,00 € (PEC amb IVA inclòs) per al conjunt d'actuacions, i en canvi el projecte esculli una alternativa que es fonamenta en la selecció d'una part de les actuacions del PDE sense ni tan sols haver-les comparat quantitativament, amb el mateix nivell de detall, en termes econòmics i d'indicadors de millora de la qualitat ecològica dels rius.

Entrant a la definició concreta de l'alternativa 2 que acaba constituint la solució proposada, observem que és fruit d'una successió de dues anàlisis multicriteri: en primer lloc, l'anàlisi corresponent a la diagnosi de l'estat actual de cada àmbit; i en segon lloc, l'anàlisi multicriteri per a la selecció d'una opció per a cada àmbit, que s'addiciona a la primera (i per a l'actuació a l'àmbit de la resclosa del Gurri, cal afegir-hi l'anàlisi multicriteri específica per a la selecció d'opcions a considerar a l'anàlisi global). Posteriorment, en resultar un pressupost preliminar de les actuacions seleccionades que excedeix a l'import de la subvenció, s'apliquen directament tres modificacions en la selecció de les actuacions, de forma més o menys motivada però no sota un criteri global comú, una de les quals, a més, en comptes de reduir el

pressupost l'incrementa, i de manera que segons s'entén deixarien els àmbits 3.1, 5 i 6.1 sense cap actuació (essent especialment greu al tram 3.1, amb una puntuació de 13 a la diagnosi de l'estat actual). Malgrat això, a la memòria del projecte es pot veure com a l'àmbit 5 sí que finalment s'enderroca la travessa de formigó de just abans de l'aiguabarreig del Mèder amb el Gurri i, a més, s'hi preveu construir un pas de pedra (que l'estudi d'alternatives ni tan sols havia plantejat a cap de les opcions per a l'àmbit 5).

També observem com mentre en la majoria àmbits s'han posat sobre la taula opcions que reduïen substancialment les actuacions a realitzar (malgrat tractar-se d'àmbits amb un pitjor estat segons la diagnosi), en d'altres com l'àmbit núm. 4 les dues opcions considerades preveïen actuacions substancials, amb la conseqüència que en aquest tram la solució definitiva fos poc adaptable a la limitació pressupostària, "fent-ho pagar" a actuacions en altres àmbits en els quals la diagnosi determina un pitjor estat actual (com el 2.2). També en l'àmbit 3.2 es troba a faltar una opció intermèdia entre les dues plantejades, que podria consistir en l'eliminació de barreres transversals i longitudinals i millora de la vegetació sense ampliació de la secció hidràulica pel marge esquerre.

També cal destacar que totes les anàlisis multicriteri realitzades estan compostes per indicadors qualitatius, amb valors d'1, 2 o 3. Aquesta metodologia, si bé facilita comptabilitzar de forma comuna les puntuacions atorgades segons cada criteri i la seva addició, deixa al marge els indicadors quantitius i absoluts de millora de la qualitat ambiental (que es troben presents tant al PDE com en el conjunt de la documentació del projecte) de cada actuació que, des del nostre punt de vista, en un projecte de restauració fluvial haurien de ser cabdals i decisius; tant per a la selecció de l'opció òptima en cada àmbit com en la prioritització de cada tram i la coherència global entre actuacions.

A banda de no tenir en compte els indicadors quantitius de millora ambiental que podrien haver-se utilitzat de forma molt més directa, tampoc s'ha tingut en compte en l'anàlisi per a la selecció de les actuacions en cada tram el cost econòmic absolut de cada opció (aspecte que només s'utilitza al pas final on la solució resultant de l'anàlisi multicriteri es modifica extraordinàriament de forma directa). És poc comprensible que en determinades opcions com la C del subàmbit 1.2 s'argumenti qualitativament que el cost/benefici de l'opció és alt però en canvi la puntuació atorgada sigui de 3. Precisament en aquest cas (opció C del subàmbit 1.2) es pot veure com els criteris de "Risc hidràulic-estructural" i "Serveis" han estat molt redundants; i com s'ha atorgat una puntuació a criteris com el d'"Impacte ambiental" i el de "Modificació de l'ús social de

l'espai" inferior a l'opció B sense cap explicació. També és molt rellevant l'atorgament de la pitjor puntuació del criteri de modificació de l'ús social de l'espai a l'opció C del subàmbit 2.2 sense justificació explícita, i especialment sense haver fet una valoració objectiva de l'ús social de la rampa que l'opció planteja enderrocar (tenint en compte que l'itinerari de vianants del parc de Sant Julià d'Auvèrnia seguiria donant accés a la riba dreta).

Pel que fa al subàmbit 1.3, malgrat que l'opció C seleccionada és positiva, observem que les altres dues opcions (en especial l'opció A, que és la proposta de l'estudi de la UPC) estan explicades amb poca profunditat i amb una excessiva baixa puntuació en certs criteris sense una justificació gaire explícita. Concretament, resulta difícil de comprendre com l'opció A proposa enderrocar el mur del marge esquerre i no el del marge dret, quan la llera precisament es desplaça cap a la dreta; i per altra banda es valora negativament el fet que aquesta opció comporti la generació de dues estructures transversals al riu sense entrar al detall de com podrien dissenyar-se perquè el seu impacte pogués ser mínim, si fos possible. La poca definició i justificació de la puntuació de l'opció A porta a pensar que s'ha volgut prioritzar, en el fons, l'opció C principalment pel fet de mantenir un sender al costat de la llera, quan precisament en aquest subàmbit ja hi ha un passeig entre els murs d'aigües altres executats el 2003, actualment infrautilitzat.

En definitiva, no veiem satisfet el que el GDT demanava a l'al·legació 1.1 del PDE, pels problemes exposats de la metodologia seguida per a les puntuacions de les anàlisis multicriteri i l'absència de justificacions específiques d'algunes puntuacions, que sumades a les modificacions extraordinàries per a la solució final porten a pensar que la selecció final, sempre que no es reflecteixi quantitativament la seva idoneïtat (segons els valors absoluts dels indicadors dels objectius ambientals i del cost econòmic de cada actuació), podria respondre a unes certes preferències de fons de l'Ajuntament com podrien ser voler contenir-se en les actuacions aigües amunt del pont del pg. de la Generalitat; no voler enderrocar la rampa del marge dret de l'àmbit de les Adoberies o voler imputar el màxim d'actuacions del marge esquerre de l'àmbit 4 per estalviar costos al futur parc urbà adjacent a càrrec de l'Ajuntament.

Per últim, a les conclusions de la selecció d'actuacions de l'alternativa 2 s'afirma que "No s'aborden actuacions que no incorporin un valor afegit i que poden fer-se en el marc d'altres projectes", si bé en tota la documentació no es fa cap esment a actuacions concretes que específicament no aportin valor afegit o que puguin dur-se a terme potencialment en altres projectes.

De l'exposat, des del nostre punt de vista, es deixen de fer actuacions crítiques pel que creiem que es veuran seriosament compromesos els tres primers objectius del projecte. Sincerament, en les decisions preses no hi sabem veure que realment es vulgui restaurar els nostres rius i retornar-los una mica de dignitat i vida.

Per això, **DEMANEM:**

Al·legació 1.1: Reformular l'estudi d'alternatives del projecte de tal manera que, en primer lloc, siguin quantitativament comparables les alternatives 1 i 2 (en valors d'indicadors de beneficis ambientals i costos econòmics) i, en segon lloc, que les anàlisis per a la prioritització dels àmbits d'actuació i d'opcions per a les actuacions siguin més objectives amb la millora ambiental de les actuacions, a partir de la utilització directa dels indicadors quantitius vinculats als objectius de millora ambiental i el cost econòmic, sense la distorsió que la successió d'anàlisis multicriteri basades en puntuacions qualitatives comporta (o en cas de mantenir-se, que no quedi cap puntuació sense justificació explicada) i evitant haver de fer modificacions extraordinàries al final.

Al·legació 1.2: Que s'expliqui per quina raó el pressupost del projecte per a les actuacions previstes al PDE dista tant del pressupost estimatiu del PDE.

Al·legació 1.3: Amb caràcter general a tot l'estudi d'alternatives, que es justifiqui cada puntuació atorgada a cada tram de la diagnosi i opcions per a les actuacions a dur a terme.

Al·legació 1.4: Que s'expliqui amb més detall l'opció A de les actuacions plantejades al subàmbit 1.3 (amb l'impacte de les estructures transversals que es generarien i incloent també pressupost preliminar), amb la justificació específica de la puntuació atorgada a cada opció del subàmbit per a cada criteri.

Al·legació 1.5: Que es revisin específicament les actuacions als àmbits 1.2 (a favor de l'opció C, o d'una opció en la qual pugui enderrocar-se la part del mur dret que condiona més la morfodinàmica fluvial i mantenir parcialment l'esquerre on menys ho faci, i que compregui també l'enderrocament de la solera de formigó com suggereix l'estudi de la UPC), 1.3 (havent definit i valorat acuradament l'opció A segons el que demana l'al·legació 1.4), 2.2 (a favor de l'opció C, prioritant l'enderroc de la rampa del mur dret), 3.1 (per poder-se incloure malgrat la limitació pressupostària) i 3.2 i 4 (per a aquestes dues, a favor d'opcions de menys envergadura que les plantejades, per exemple sense comprendre l'obertura de la secció de la llera, que el propi estudi

hidràulic conclou que suposa una millora de les condicions d'inundabilitat molt lleugera) perquè puguin obeir al màxim benefici ambiental global, acreditant-ho de forma quantitativa.

Al·legació 1.6: Que s'expliquin quines són les actuacions que no s'aborden en l'alternativa 2 que es considera que no aporten valor afegit o que es poden fer-se en el marc d'altres projectes.

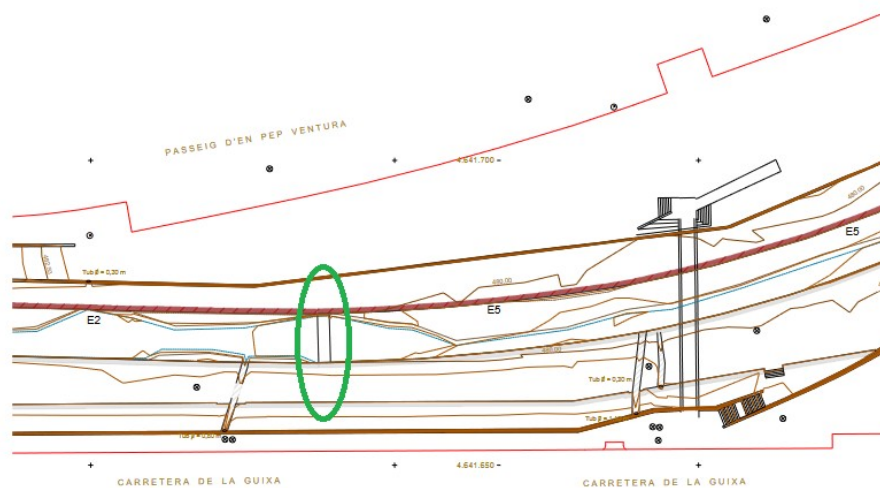
Al·legació 1.7: Que si es mantenen modificacions extraordinàries de les actuacions seleccionades a partir de l'estudi d'alternatives per superació del límit pressupostari, es faci en funció del criteri de descartar les que potencialment es puguin dur a terme en el marc d'altres projectes (aparentment l'actuació a la resclosa del Gurri, per la seva ubicació diferenciada de la resta i tenir certa entitat pròpia, sembla que podria ser-ho; o les adjacents al futur parc de Genís Antel, al marge esquerre de l'àmbit 4 i subàmbit 3.2).

Al·legació 1.8: Que s'expliqui clarament si la limitació pressupostària també implica deixar sense actuacions els subàmbits 3.1, 5 i 6.1 (com es dedueix a les pàgines 36 i 37 de l'estudi d'alternatives) i amb quin criteri s'acaba prenent la decisió, no obstant, d'actuar en l'àmbit 5 amb un pas de pedra que ni tan sols s'havia previst a l'estudi d'alternatives. Des del nostre punt de vista, trobem oportú enderrocar la travessa de formigó de l'àmbit 5 per garantir la connectivitat longitudinal del riu, però no construir el pas de pedra tenint en compte que s'està renunciant a altres actuacions més prioritàries per a la millora ambiental (i que el pas de pedra no salvaria cap discontinuïtat de l'Anella Verda, que ressegueix l'últim tram del Mèder fins al pont de l'av. Països Catalans).

Al·legació 1.9: Que els tècnics del CERM expliquin en quin estat pot quedar la restauració dels trams del Mèder i el Gurri si s'apliquen les decisions assumides al projecte.

2. Passarel·la baixa del Remei

Al plànol U02C del projecte (full 4) s'indica l'enderroc del mur esquerre del Mèder al llarg del subàmbit 1.2, de manera que si no s'actua sobre la passarel·la baixa encerclada de color verd a la imatge 1, aparentment, aquesta quedarà sense suport al marge esquerre.

Imatge 1. Fragment del full 4 del plànol U02C del projecte amb la passarel·la a què es refereix l'al·legació, encerclada de color verd

DEMANEM:

Al·legació 2.1: Que es faci explícit a la memòria, plànols i pressupost del projecte que també es demolirà la passarel·la recolzada als murs d'aigües baixes indicada, la qual afecta el medi fluvial, en estar garantida una suficient permeabilitat transversal entre riba i riba del Mèder amb el pont gòtic (a 90 metres) i la passarel·la alta alineada amb la rambla de Josep Tarradellas (a 60 metres).

3. Actuacions en sobreexidors

Les actuacions en sobreexidors són de les més significatives en relació a la qualitat de l'aigua del Mèder, motiu pel qual són de les que el GDT considera més prioritàries en el projecte de restauració fluvial.

En el conjunt de la memòria i els annexos del projecte de restauració fluvial, observem que finalment se selecciona una sèrie de sobreexidors en els quals s'hi realitzaran actuacions. La majoria d'actuacions definides es duran a terme en sobreexidors de la xarxa unitària, malgrat no trobem classificats tots els sobreexidors en funció de la seva xarxa (unitària o pluvial), de la mateixa manera com no trobem una justificació clara de la selecció de sobreexidors que s'ha fet, en funció de l'impacte en la millora ambiental que té actuar-hi.

Sí que hi ha, no obstant, en referència als sobreexidors, una llista dels punts més problemàtics on es realitzen abocaments procedents de col·lectors, amb propostes de solucions, a les conclusions de l'antecedent de Propostes de millora de l'estat ecològic

del riu Mèder a Vic (2013) del CERM; i per altra banda, l'alternativa 1 identificava com una de les localitzacions on actuar l'àmbit aigua avall de l'avinguda dels Països Catalans (sobreeixidor DVIC_012). Alguns dels punts identificats pel document del CERM i el sobreeixidor DVIC_012 no s'han inclòs en les actuacions del projecte. En canvi, sí que s'ha proposat una actuació al sobreeixidor 9, de la xarxa pluvial.

Així mateix, en diverses ocasions es fa referència a un estudi que l'Ajuntament de Vic va sol·licitar específicament de diversos sobreeixidors en concret per a l'adequació d'aquests amb mecanismes de bioremediació i bioenginyeria, i que els serveis tècnics de l'Ajuntament de Vic en defineixen uns de prioritaris on actuar-hi. No obstant, no aconseguim veure en el conjunt de la documentació els resultats i conclusions d'aquest estudi ni la prioritització definida (més enllà de la taula 3 de l'annex 3).

Observem, també, com l'actuació al sobreeixidor 15 respon únicament a una finalitat estètica, ja que únicament s'hi preveu una obra civil per mitigar el seu impacte visual però no per mitigar el seu impacte ecològic.

Per últim, veiem com es proposa, de forma prou generalitzada als diversos sobreeixidors on es proposa actuar, la instal·lació de xarxes de retenció de tipus TecnoGrabber de Tecnoconverting Engineering o tècnicament similar, les quals requeriran un manteniment periòdic posterior per garantir la seva funcionalitat en el temps. No obstant, a l'annex 17 de manteniment no es fa referència a aquestes tasques. Al terme municipal de Vic hi ha l'exemple de les malles d'aquest tipus instal·lades en un sobreeixidor al riu Gurri a la zona de les Casasses, on visualment es pot intuir que el manteniment que s'hi fa és insuficient i la seva funcionalitat és, consegüentment, dubtosa. Alternativament, possiblement caldria valorar altres tipus de mecanismes per realitzar la mateixa funció com els recentment instal·lats en sobreeixidors al riu Ges a Torelló (https://www.radioona.cat/news/id/radioona_news_2016).

Per tot això, **DEMANEM:**

Al·legació 3.1: Que la selecció dels sobreeixidors en els quals s'actua es justifiqui a partir del seu potencial de millora ambiental, i específicament es justifiqui l'actuació o no en els punts identificats pel document del CERM que consta als antecedents.

Al·legació 3.2: Que es mostrin els resultats de l'estudi específic sobre els sobreeixidors sol·licitat per l'Ajuntament de Vic i la prioritització que en fa.

Al·legació 3.3: Que es prioritzï actuar en sobreeixidors de la xarxa unitària, atès que són els que aboquen aigua més contaminada, en especial en referència a la decisió

d'actuar en el sobreeixidor 9 i no en el DVIC_012. A més, tenir en compte que el sobreeixidor 9 és molt fàcilment accessible des del camí que ressegueix la llera i pot ser objecte de vandalisme.

Al·legació 3.4: Que es prioritzin les actuacions en sobreeixidors que millorin l'estat ecològic del riu (atès que s'ha descartat actuar en alguns) per davant d'aquelles que únicament tenen una finalitat estètica (com és el cas de l'actuació proposada al sobreeixidor 15).

Al·legació 3.5: Replantejar si les xarxes de retenció de tipus TecnoGrabber de Tecnoconverting Engineering o tècnicament similar són l'element més adequat (per exemple, davant els sistemes instal·lats a Torelló) i, en qualsevol cas, incorporar a l'annex 17 de manteniment (o on s'escaigui) la previsió de manteniment periòdic per garantir la seva funcionalitat en el temps.

4. Definició de criteris i condicions per a la realització d'actuacions a les riberes del Mèder després de les actuacions de restauració fluvial

L'annex 17 de manteniment conté una sèrie d'accions recomanades un cop acabada l'obra, en els anys següents, per tal d'assolir l'èxit de les actuacions de restauració fluvial que s'hi realitzaran. No obstant, en aquest annex no s'hi inclouen les mesures probablement restrictives que caldria establir per preservar la millora ambiental que s'aconsegueixi amb la restauració fluvial, en referència a certes actuacions que podrien tenir lloc a l'entorn fluvial (de tot tipus: urbanístiques, abocaments, realització de certs esdeveniments, alguns usos socials en determinades zones, etc.) que puguin empitjorar l'estat del riu, malbaratant les millores aconseguides per les actuacions de restauració fluvial projectades i la inversió en temps de molta gent i de diner públic en aquest procés.

Per això, **DEMANEM:**

Al·legació 4.1: Que l'annex 17 de manteniment (o on s'escaigui) prevegi l'establiment de condicions i criteris per a la realització d'actuacions/activitats que puguin empitjorar l'estat del Mèder i el Gurri, comprometent l'efectivitat de les actuacions de restauració fluvial proposades.

5. Coordinació amb les obres de construcció d'un nou pont de la línia ferroviària

En l'actualitat, i durant el termini en què es preveu executar les obres del projecte de restauració fluvial, té lloc en paral·lel l'execució de les obres de construcció d'un nou pont de la línia ferroviària que creua el riu Mèder al subàmbit 1.1 (en el marc del projecte de construcció de la prolongació de la via 2 a la capçalera sud de l'estació de Vic d'Adif: https://contrataciondelestado.es/wps/poc?uri=deeplink:detalle_licitacion&idEvl=aDZ30vOiCaOrz3GQd5r6SQ%3D%3D). Tal com es pot veure en la imatge 2, les obres en curs estan comportant a la llera del Mèder (desbrossada, moviments de terres, etc.), que han modificat les condicions del subàmbit que es descriuen al punt 4.5.1.1 de la memòria i que en finalitzar no deixaran l'entorn fluvial exactament en les mateixes condicions amb què es trobava amb anterioritat.

Imatge 2. Estat del subàmbit 1.1 del Mèder des del pont del Blanqueig amb l'execució en curs de les obres de construcció d'un nou pont de la línia ferroviària (imatge del 4/9/2024)

Per això, **DEMANEM:**

Al·legació 5.1: Que la memòria del projecte tingui en compte les actuacions en curs de construcció del nou pont de la línia ferroviària.

Al·legació 5.2: Que el projecte de restauració fluvial es coordini amb el projecte de construcció de la prolongació de la via 2 a la capçalera sud de l'estació de Vic que comporta la construcció del nou pont de la línia ferroviària, tant pel que fa a la definició

del pla de treball com en la definició de possibles actuacions que, en sinergia amb els treballs de l'actuació de construcció del nou pont a la línia ferroviària, podrien afegir-se a les proposades en el subàmbit 1.1

6. Informe de la Taula d'Experts en Verd Urbà i Biodiversitat de l'Ajuntament de Vic

L'Ajuntament de Vic compta amb la Taula d'Experts en Verd Urbà i Biodiversitat, de caràcter consultiu i deliberant entre el sectors tècnics especialistes en gestió d'espais verds, arbrat, medi natural i biodiversitat, que integra la participació de la ciutadania i membres de la Corporació i que hauria de tenir raó de ser, com a mínim, per pronunciar-se i ser escoltada davant de projectes de l'envergadura del de la restauració fluvial dels rius Mèder i Gurri, més enllà de ser-ne informada a posteriori d'haver pres decisions en sessions que, malauradament, habitualment acaben sent molt expositives, unidireccionals, i on no queda temps per al debat i participació dels agents que en formem part.

Per això, **DEMANEM**:

Al·legació 6.1: Que l'aprovació definitiva del Projecte de restauració fluvial dels rius Mèder i Gurri compti amb un informe favorable previ de la Taula d'Experts en Verd Urbà i Biodiversitat de l'Ajuntament de Vic.

Vic, a 18 de setembre de 2024